

Læknarnir Sigurdís Haraldsdóttir, Diane Simeone og Jessica Everett á málþingi í september um briskrabbamein og nýtt hááhættueftirlit Landspítala. Mynd/gag

Fólk í hááhættu á briskrabbameini undir eftirliti

Eftirliti hefur verið komið upp á Landspítala með einstaklingum í mikilli hættu á að fá briskrabbamein. Fjörutíu greinast árlega og sami fjöldi deyr árlega úr þessu skæða krabbameini. Litlar framfarir hafa orðið í meðhöndlun þess síðustu tvo áratugi, segir yfirlæknir krabbameinslækninga á Landspítala

■■■ Gunnhildur Arna Gunnarsdóttir

Landspítali hefur komið á fót hááhættueftirliti með áhættuhópum fyrir briskrabbameini. „Búist er við að 500-1000 manns verði þar undir reglubundnu eftirliti," segir Sigurdís Haraldsdóttir, krabbameinslæknir og yfirlæknir á Landspítala og dósent við Háskóla Íslands.

Aðeins 2% þeirra sem greinast með krabbamein fá það í bris. Þó er það fjórða algengasta ástæða allra dauðsfalla vegna krabbameina. „Einungis 10% þeirra sem greinast eru á lífi að fimm árum liðnum," sagði Sigurdís á málþingi um miðjan septembermánuð.

„Litlar framfarir hafa orðið síðustu 20 ár en við vonumst til þess að geta bætt horfur og komið í veg fyrir þessi krabbamein í framtíðinni," sagði Sigurdís. Hún greindi frá því að samhliða eftirlitinu yrði öllum sem koma í eftirlitið boðin þátttaka í alþjóðlegri rannsókn.

Eftirlitið og rannsóknin er að bandarískri fyrirmynd og tóku samningar um samstarf við miðstöðvar þar um eitt og hálft ár. „Þessi nýja eftirlitsmiðstöð gefur Íslandi afar mikilvægt tækifæri til að nýta þá þekkingu sem hefur myndast á þessu banvæna krabbameini, briskrabbameini," sagði Diane Simeone, prófessor í skurðlækningum og meinafræði á NYU Langone og forstöðumaður briskrabbameinsmiðstöðvarinnar, við *Læknablaðið* að loknu málþinginu.

Jessica Everett, CGC erfðafræðiráðgjafi á Perlmutter-krabbameinsmiðstöðinni í New York, bendir á að öll samvinna efli þátttakendur þegar hún spurð hvort Ísland væri ekki of lítið fyrir svona samstarf.

„Nú þegar við höfum bundist böndum finnum við tilgang og jafnvel leiðir til að leysa þennan vanda." Simeone tekur undir: „Já, við skulum ekki vanmeta hvað ein manneskja eða deild getur gert. Einhver mun hugsa þessi mál á allt annan máta en mér hefði dottið í hug. Við fáum AHA-augnablik því einhver einhvers staðar hittir naglann á höfuðið."

Briskrabbamein verður algengara með aldrinum. Fleiri karlar en konur greinast og eru reykingar, mikil áfengisneysla, offita, sykursýki og krónísk brisbólga talin meðal helstu áhættuþátta. „Aðaláhættuþættirnir eru samt erfðir," sagði Sigurdís á málþinginu.

„Við mælum með því að ættingjar þeirra sem látast úr briskrabbameini hugleiði að fara í erfðapróf," segir hún við *Læknablaðið*. „Flestir eru þó í lágri áhættu, eða um 1% á lífsleiðinni, en við viljum ná til þeirra sem eru í meira en 5% áhættu." Forvarnir og snemmgreining verði lykilþáttur í að draga úr nýgengi þessa krabbameins.

Fram kom að eftirlitinu verður stýrt í gegnum erfðadeild Landspítala. Einstaklingarnir fara í segulómun og blóðprufu einu sinni á ári. „Við byrjum um fimmtugt nema fjölskyldusaga segi að fólk hafi greinst fyrr," sagði Sigurdís.

Fjörutíu manns greinast árlega og álíka fjöldi deyr úr briskrabbameini árlega. Meðalaldur er 70 ár. „Í Bandaríkjunum er talið að það verði það næstalgengasta árið 2030, enda þjóðin að eldast." Erfitt sé að vinna á krabbameininu vegna staðsetningar brissins bakvið magann, umlukið meiriháttar æðum, ósæðinni, stórri bláæð og æðum sem næra smágirnið. Krabbameinið sé því oft óskurðtækt þótt alltaf sé skorið ef hægt sé.

Sigurdís er gestur Læknavarpsins, hlaðvarps *Læknablaðsins*. Þar kynnumst við henni, hááhættueftirlitinu og förum yfir briskrabbameinið. Læknavarpið má finna á heimasíðu blaðsins, Soundcloud, Spotify og nú einnig iTunes.

Læknablaðið
THE ICELANDIC MEDICAL JOURNAL

Hlíðasmára 8
201 Kópavogi
sími 564 4104

Útgefandi
Læknafélag Íslands

Ritstjórn
Helga Ágústa Sigurjónsdóttir, ritstjóri og ábyrgðarmaður
Berglind Jónsdóttir
Gunnar Thorarensen
Halla Viðarsdóttir
Lilja Sigrún Jónsdóttir
Oddur Ingimarsson
Ólafur Árni Sveinsson
Sæmundur Rögnvaldsson

Tölfræðilegur ráðgjafi
Sigrún Helga Lund

Ritstjórnarfulltrúi
Védís Skarphéðinsdóttir
vedis@lis.is

Blaðamaður
Gunnhildur Arna Gunnarsdóttir
gag@lis.is

Auglýsingar
Ingvar Freyr Ingvarsson
ingvar@lis.is

Umbrot
Margrét E. Laxness
melax@lis.is

Prófarkalestur
Aðalsteinn Eyþórsson

Upplag
1850

Áskrift
23.400,- m. vsk.
Lausasala
2340,- m. vsk.

Prentun og bókband
Litróf
Vatnagörðum 14
104 Reykjavík

Dreifing
Íslandspóstur
Höfðabakka 9
110 Reykjavík

© Læknablaðið
Læknablaðið áskilur sér rétt til að birta og geyma efni blaðsins á rafrænu formi, svo sem á netinu. Blað þetta má eigi afrita með neinum hætti, hvorki að hluta né í heild, án leyfis.

Fræðigreinar Læknablaðsins eru skráðar (höfundar, greinarheiti og útdrættir) í eftirtalda gagnagrunna: Medline (National Library of Medicine), Science Citation Index (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition, Scopus og Hirsluna, gagnagrunn Landspítala.

The scientific contents of the Icelandic Medical Journal are indexed and abstracted in Medline (National Library of Medicine), Science Citation Index (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition and Scopus.

ISSN: 0023-7213